

Potpuno zapušten jedan od samo dva perivoja arboretuma u Hrvatskoj

Foto: Mladen Obad Šćitaroci

Napisali: akademik **Mladen Obad Šćitaroci** i prof. dr. sc. **Bojana Bojanić Obad Šćitaroci**

Meuđu mnoštvom perivoja dvoraca i ljetnikovaca u Hrvatskoj samo su dva perivoja arboretuma – Trsteno na dubrovačkom primorju i Opeka u Hrvatskom zagorju. Oba su zakonom zaštićena. Arboretum Trsteno perivoj je renesansnoga ljetnikovca, a arboretum Opeka perivoj dvorca čija je gradnja započela u 17. stoljeću i koji je dograđivan od 18. do početka 20. stoljeća. Dok o arboretumu i ljetnikovcu Trsteno skrbi Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, o dvorcu i arboretumu Opeka već godinama nitko ne brine (ili nemarno brine), ponajmanje Država koja je formalni vlasnik toga nekadašnjeg uspješnog plemićkog posjeda.

Dok o arboretumu i ljetnikovcu Trsteno skrbi HAZU, o dvorcu i arboretumu Opeka već godinama nitko ne brine, ponajmanje Država koja je formalni vlasnik toga nekadašnjeg uspješnog plemićkog posjeda

Neprocjenjiva je šteta zbog nemarnog odnosa prema graditeljskom i perivojnom kulturnom naslijeđu jer se radi o vrijednom i velikom arboretumu na 52 hektara, u kojem se nalazi otprilike 180 različitih vrsta autohtonog i egzotičnog drveća i grmlja – ukupno 14.000 primjeraka. U arboretumu je ruševan dvorac, nema kontrole ulaza, ne održava se drveće i grmlje, propada i ono malo preostalih perivojnih sadržaja. Sve je to neshvatljivo, kad se zna da je Opeka zaštićena još 1947. kao posebna prirodna rijetkost, 1961. progla-

šena spomenikom vrtne arhitekture - arboretumom, a 2007. i kulturnim dobrom. Usprkos lošem stanju, velike su mogućnosti Opeke – ponajprije u znanstvenom i biološkom, ali i kulturno-turističkom pogledu.

Prema dosad poznatim podacima, povijest Opeke veže se za plemićku obitelj Keglević, koja se spominje na natpisu iz 1674. na ulazu u dvorac. Imanje nasljeđuje obitelj Nadasdy, preko koje ženidbenim putem dolazi u posjed četvrte grane grofova Draškovića. Prva grana je

TOTALLY DEVASTATED ARBORETUM, ONE OF ONLY TWO IN CROATIA

SOS FOR OPEKA CASTLE

Pogled na dvorac s jezera, 1986.

Foto: Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb

View of the castle from the lake, 1986

Photo: Museum of Arts and Crafts, Zagreb

WHILE THE ARBORETUM AND SUMMER COUNTRY HOUSE IN TRSTENO IS CARED FOR BY THE CROATIAN ACADEMY OF ARTS AND SCIENCES (HAZU), THE OPEKA CASTLE AND ARBORETUM HAS BEEN ABANDONED FOR YEARS WITHOUT ANYONE CARING FOR IT, AND LEAST OF ALL THE STATE AS THE FORMAL OWNER OF THAT ONE-TIME SUCCESSFUL NOBLE PROPERTY.

posjedovala vlastelinstva Božjakovinu i Dugo Selo, druga grana Bisag i Veliki Bukovec, treća Trakošćan, Klenovnik i Čalinac, a četvrta Opeku i Zelendvor.

Stanovalo se najprije u malom prizemnom dvorcu u Zelendvoru (kilometar udaljenom od Opeke), koji je sagradio Franjo Nadasdy. Kad su u 18. stoljeću Draškovići podigli novi dvorac u Opeki, Zelendvor je pretvoren u poljodjelsko dobro. Posljednji muški potomak četvrte grane Draškovića bio je grof Franjo (umro 1857.), oženjen barunicom Klotildom Kulmer. Njihovu

jedinicu, kćerku Ferdinandu oženio je 1852. grof Marko Bombelles (1830.-1906.) i tako naslijedio Opeku i Zelendvor, koji su bili u posjedu obitelji Bombelles do 1946., kad se Markova unuka Ferdinandina d'Ansembourg, kći Marka Bombellesa ml. (1858.-1912.), iselila iz Hrvatske.

Tada posjed prelazi u državno vlasništvo. Godine 1958. dvorac je prenamijenjen u Vrtlarsku školu koja je tu bila do 1970-ih. Nakon iseljenja škole dvorac je napušten, a perivoj se sve manje održavao. Od 2007. brigu o arboretumu

preuzima Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Varaždinske županije, Općina Vinica te nastavnici i učenici Srednje škole Arboretum u Vinici. Međutim, održavanje arboretuma nadilazi njihove financijske i provedbene mogućnosti.

Gospodarsko vlastelinstvo i romantičarski perivoj

Iako Opeku nisu gradili članovi obitelji Bombelles, ipak su u gotovo 100 godina posjedovanja vlastelinstva učinili Opeku

► prepoznatljivom i suvremenom u drugoj polovici 19. i prvoj polovici 20. stoljeća. Bombellesi su podrijetlom francuska velikaška obitelj koja je u Hrvatsku došla u doba hrvatskoga narodnog preporoda, a 1880. Hrvatski sabor potvrdio im je plemićki status. Bombellesi su živjeli u dvorcu Opeka, a Zelendvor je postao proizvodno središte, ali i mjesto ukopa članova obitelji u mauzoleju.

Marko Bombelles i njegov sin Marko ml. bili su pokretači gospodarskog uspona vlastelinstva. U Zelendvoru su izgradili prvu tvornicu špirita u Hrvatskoj, razvili stočarstvo (uzgoj ovaca i konja), vinogradarstvo i voćarstvo te uredili lovišta (uzgoj fazana, zečeva i srna s godišnjim ulovom prosječno 1100 komada divljači). Sve to ukazuje na važnost gospodarskih aktivnosti vlastelinskih posjeda na kojima dvorci nisu bili prvovažno mjesta ladanja, već središta proizvodnje i nositelji gospo-

Foto: Mladen Obad Ščitaroci

Grb grofova Bombellesa na južnom krilu dvorca

darskog razvoja. To se očekuje od njih i u današnje doba, na drukčiji način, kad razmišljamo o njihovoj obnovi i revitalizaciji.

Uz dvorac u Opeki ureden je perivoj kakav nije imao nijedan dvorac, ne samo u Hrvatskom zagorju već u cijeloj sjevernoj Hrvatskoj. Zanimljivom i vrijednom Opeku čini brojnost egzotičnih biljnih vrsta donesenih iz Europe, Amerike i Azije. Za uređenje pejzažno-romantičarskog perivoja kao dendrološko-botaničke zbirke zaslužan je Marko Bombelles. Sa svojih je putovanja donosio drveće i grmlje, postupno pretvarajući perivoj dvorca u arboretum. Perivoj kakvog danas poznajemo počeo se oblikovati pedestih godina 19. stoljeća. Na katastarskoj karti iz 1860. prostirao se na osam hektara, kasnije je povećavan i mijenjan nekoliko puta (1884., 1902. i 1910.), a zaštićen je zajedno s park-šumom na ukupnoj površini 52 hektara.

Raznolikost kulturno-povijesnog naslijeđa

Dvorac i arboretum Opeka dobili su ime prema opekama koje su se proizvodile u neposrednoj blizini današnjega dvorca, na nekadašnjem plemićkom posjedu. Opeka se nalazi u selu Marčan u Općini Vinica u Varaždinskoj županiji, dvadesetak kilometara sjeverozapadno od Varaždina, osamdesetak kilometara od Zagreba.

Vinički kraj poznat je po brojnosti, raznolikosti i gustoći kulturno-povijesnog naslijeđa: tragovi prapovijesne naseljenosti, ostaci građevina rimskoga doba (naselje *Vinea*, *Vinicus*), srednjovjekovni plemićki grad/burg Vinica (14. stoljeće), gotička crkva (14. stoljeće), isusovački ljetnikovac pretvoren u dvorac obitelji Patačić te kurije obitelji Patačić, Dolansky, Keglević, Niszky i Rajner. Vinica je poznata i po prangeru – kamenom stupu koji je u srednjem vijeku istodobno bio i stup srama i mjera za žito s latinskim natpisom iz sredine 17. stoljeća. Mozaik malih naselja, povijesnih građevina s vrtovima i perivojima, šumovitih i poljodjelskih krajolika – okruženje je dvorca i arboretuma Opeka.

Katastarska karta, 1860.

Foto: iz knjige "Dvorci i perivoji Hrvatskoga zagorja"

Jezero u perivoju s otočićem

Foto: Kristina Martinec

Unutar skupine starih štabala

Foto: Mladen Obad Šćitaroci

Perivoj nastaje u doba romantizma, kad su širom Austrijske Monarhije i Europe, kao i u Zagrebu, podignuti brojni romantičarski perivoji. U Zagrebu su 1830-ih godina oblikovani brojni privatni perivoji i biskupski perivoj Ribnjak s bidermajerskim obilježjima. Krajem 1830-ih i početkom 1840-ih oblikovan je romantičarski perivoj Maksimir u Zagrebu, zahvaljujući biskupu Hauliku koji je iz Beča doveo tadašnje najbolje stručnjake koji su prije toga upravo završili romantičarsko preoblikovanje carskog perivoja Laxenburg južno od Beča. U takvu ozračju izrasta i perivoj dvorca Opeka, najprije kao perivoj pejzažnih vizura i veduta, a onda postupno, unošenjem egzotičnih vrsta drveća i grmlja s brojnim primjercima najrazličitijih dendroloških formi, varijeteta i kultivara, upravo na tragu tadašnjih perivojnih promišljanja u Europi.

Zbog izuzetnih umjetničkih, dendroloških, znanstvenih, odgojno-obrazovnih, kulturno-povijesnih i drugih vrijednosti, perivoj je već 1947. zaštićen kao naslijeđe perivojne arhitekture. Formalna zaštita postoji i danas, ali unatoč tome je zapušten i nezbrinut, izložen propadanju. No, još uvijek su u perivoju brojna stabla koja impozantnim izgledom, veličinom i ljepotom izazivaju divljenje posjetitelja.

Posljednje sustavno snimanje biljnih vrsta u perivoju provedeno je prije pola stoljeća. Prema popisu iz 1963., u perivoju je bilo 14.016 primjeraka stabala i grmova 182 različite vrste, pri čemu su mnoge s brojnim uzgojenim dendrološkim varije-

Izvorna historiciistička kamena klupa u perivoju

Stoljetno stablo

Foto: Kristina Martinec

tetima i kultivarima, pa možemo govoriti o osam stotina vrsta, formi, varijeteta i kultivara!

U predjelu arboretuma Opeke dva su dijela posjeda: nizinski, perivojno oblikovan i bregovit sa šumskom vegetacijom. Prevladavaju tri šumske zajednice: na brežuljkastim terenima su šume hrasta kitnjaka i običnoga graba te hrasta kitnjaka i pitomoga kestena, dok su u nizini zajednica šume hrasta lužnjaka te zajednice močvarnoga bilja. Takvi fitocenološki ambijenti pružaju velike mogućnosti za praćenje i istraživanje prirodnih ekoloških odnosa i prilagodbe antropogenim utjecajima.

Zamisao revitalizacije dvorca

Dvorac, okružen perivojem i šumom, već je nekoliko desetljeća ruševina. Početak njegove gradnje seže u 17. stoljeće, a dogradnje i obnove neprekidno su se događale tijekom 18., 19. i prve polovice 20. stoljeća.

Dvorac je podignut vjerojatno 1674. za grofa Nikolu Keglevića, kao trokrilna zgrada, tlocrta u obliku slova U. Iz tog doba sačuvana je osnovna građevna struktura. Veći građevni zahvati napravljeni su u drugoj polovici 18. i prvoj polovici 19. stoljeća, kad je Opeka bila u posjedu grofova Draškovića. Tada su na staroj zgradi izvedeni novi svodovi i rizalit na istočnom pročelju te dograđeno južno krilo dvorca.

Veliki građevni zahvati poduzeti su u drugoj polovici 19. i početkom 20. stoljeća, kad je posjed bio u vlasništvu obitelji Bombelles. Tada su izvedene nadogradnje i preoblikovanja u duhu historizma – prigradeno je malo krilo u sjeverozapadnom dijelu dvorca, izgrađene su terase i kula na glavnom jugoistočnom pročelju, otvoreni arkadni hodnici u unutrašnjem su dvorištu zazidani, a u veži dvorca uzidani su rimski kameni ostaci, pronađeni u okolici. Dvorac je tada imao ukupnu bruto površinu približno 3900 četvornih metara.

Usprkos povremenim malim ("vatrogasnim") građevnim zahvatima na dvorcu od 1993. do danas, dvorac je zaboravljen i napušten, prepušten sebi i malobrojnim posjetiteljima ili pak pojedincima koji upozoravaju na neprimjeren odnos Države prema kulturnom naslijeđu kojeg je zaštitila. Dvorac se ne može spasiti djelomičnim popravcima krovništva i limarije, učvršćenjem urušenih dijelova zgrade ili

► čišćenjem građevnog otpada, što se povremeno radi posljednja dva desetljeća.

Godine 2011. provedena su konzervatorsko-restauratorska istraživanja na pročeljima i unutrašnjosti. Tada je dvorac fotografski ilustriran, izrađeni su nacrti postojećega stanja i prijedlog konzervatorske obnove s idejnim rješenjem prenamjene. Stalo na tome, ostaje nada da će se nastaviti.

Revitalizacija dvoraca, pa i dvorca i arboretuma Opeka ne može se postići bez cjelovite zamisli koja uključuje dvorac i pripadajući perivoj i ostale građevine dvorskoga sklopa, bez trajnog rješenja imovinsko-pravnih odnosa, bez zamisli prostornog uređenja šireg okruženja s realnim i gospodarski održivim scenarijem razvoja lokalne sredine (mjestu, općine, županije), bez prostorne, gospodarske i turističke vizije putova i mreže dvorca kao moguće društvene infrastrukture od regionalnog i nacionalnog značaja. Nažalost, takve metode, koje su isprobale mnoge europske države i postigle dobre rezultate, u Hrvatskoj se još ne prepoznaju.

Dok se ne napuste parcijalne "vatrogasne" mjere i ne krene sa sustavnim promišljanjem revitalizacije dvorca uz nužno vrednovanje i jasan koncept, nema mogućnosti revitalizacije dvorca u Hrvatskoj, pa ni dvorca i arboretuma Opeka. To znači da nema ni mogućnosti ozbiljnih financijskih potpora iz željno očekivanih europskih fondova.

Mnoštvo je dvorca u Hrvatskoj, većina čeka novi život i priliku. Malo ih je s mogućnostima poput Opeke – ponajprije zbog arboretuma, velike površine dvorca i perivoja, povoljnog smještaja, blizine mnogih dvoraca, dobre prometne povezanosti, mogućnosti međuregionalnog povezivanja (Hrvatska, Slovenija, Mađarska) i dr. Uspješna revitalizacija Opeke ne može se riješiti sagledavanjem trenutačnih lokalnih potreba (općine ili županije), već ambicioznom vizijom na državnoj razini, sagledavajući mogućnosti i prednosti za međuregionalnu suradnju, polazeći od načela održivog razvoja te uključujući Opeku u društvenu, znanstvenu, edukacijsku i turističku infrastrukturu sjeverozapadnoga dijela Hrvatske. I dalje je aktualni SOS poziv za sustavnu obnovu dvorca i arboretuma, kao i sveobuhvatnu revitalizaciju graditeljsko-pejzažne cjeline Opeke i kulturnoga krajolika viničkoga kraja. ☀

Eastern wing of the castle

Photo: Mladen Obad Ščitaroci

Among the many parks around castles and summer houses in Croatia only two have been classified as arboretums – Trsteno on the Dubrovnik Riviera and Opeka in Croatia's Zagorje region.

Both are classified as protected parks. The Trsteno Arboretum is a Renaissance summer house while the Opeka arboretum park surrounds a castle whose construction began in the Seventeenth Century and was later reconstructed in the Eighteenth and Twentieth centuries. While the arboretum and summer house in Trsteno are cared for by the Croatian Academy of Arts and Science for years no-one has taken care of the Opeka castle and arboretum (or carelessly tends to it), in particular the state as the formal owner of that one-time noble property.

The damage to the building and park as a cultural heritage is immeasurable as a result of the lack of care for the property as the property is a valuable

and has a large arboretum covering 52 hectares with around 180 various types of native and exotic trees and bushes – 14,000 in all. The arboretum surrounds a decaying castle. There is no control of who enters the property. The trees and bushes are not cared for and the rest of the park is deteriorating with time. All this is incomprehensible, since Opeka has been classified as protected since 1947 as a special natural rarity. In 1961 it was proclaimed a monument of garden architecture – arboretum and in 2007 as a cultural good. Despite its poor state, the Opeka castle offers huge potential – primarily scientifically and biologically but also as a cultural-tourism potential site.

According to available information, the history of Opeka goes back to the Keglevic nobility whose name is inscribed on the portal above the main entrance with the date 1647. The property was inherited by the Nadasy family who through marriage came into possession of the

Bridge over the lake to the isle

Park

Photo: Mladen Obad Šćitaroci

property through the fourth branch of the Draskovic family. The first branch owned the seignior in Bozjakovina and Dugo Selo while the second branch owned the Bisak and Veliki Bukovec castles. The third branch owned Trakoscan, Klenovnik and Calinec while the fourth branch owned Opeka and Zelendvor.

The nobility first resided in the smaller one-level castle in Zelendvor (about one kilometre away from Opeka) which was built by Franjo Nadasy. When the Draskovic's built the new castle in the 18th century in Opeka, Zelendvor was transformed into farming good. The last male descendant of the fourth branch of Draskovic's was Count Franjo (+ 1857) he was married to Countess Klotilda Kumer. Their only child, a daughter Ferdinanda in 1852 married Count Marko Bombelles (1830 – 1906) and so he inherited Opeka and Zelendvor which remained with the Bombelles until 1946 when Mark's granddaughter Ferdinanda d'Ansembourg,

the daughter of Marko Bombelles Jr. (1858-1912), migrated out of Croatia.

The property was then confiscated by the state and is still owned by the state. In 1958 the castle was transformed into a Gardening School and remained so until 1970. After the school was relocated the castle was abandoned and less care was taken of it as the years passed by. Since 2007 care for the arboretum was taken over by a public institution responsible for managing protected natural values in Varazdin County, Vinica Municipality and students from the Arboretum Secondary School in Vinica. However, care for the arboretum is limited to their financial abilities and available time.

The manor and Romantic Park

Even though the Bombelles did not build Opeka, through the hundred years they owned it in the second half of the 19th and first half of the 20th centuries they transformed the Opeka estate into

Variety of cultural-historical heritage

The Opeka castle and arboretum got its name from the opeke (bricks) that were produced in the immediate vicinity of the castle and one-time noble estate. Opeka is located in the village of Marcan in the Vinica Municipality, Varazdin County, about twenty kilometres north-west of Varazdin and eighty kilometres from the capital Zagreb.

The Vinica area is known for its numerous, various and dense cultural-historical heritage features: traces of ancient historical settlements, remains of buildings from the Roman era (*Vinea*, *Vinicus*), medieval nobility and town/burg of Vinica (14th century), its Gothic church (14th century), Jesuit summer house which was transformed into the Patacic estate and curia of the Patacic, Dolansky, Keglevic, Niszky and Rajner families. Vinica is also known for its pranger – a stone pillar which in medieval times served as a pillar of shame or as a measure for wheat. It carries a Latin inscription dating back to the mid-17th century. A mosaic of small villages, historical buildings with gardens and parks, forests and farmland surround the Opeka castle and its arboretum.

a reputable and modern property. The Bombelles originated from France as a noble family that came to Croatia during the Croatian National Revival and in 1880 the Croatian Sabor granted them the status of nobility. The Bombelles lived in Opeka and Zelendvor became a centre of production but also where family members were laid to rest in the family mausoleum.

Marko Bombelles and his son Marko Bombelles Jr. were the main drivers of the economic rise of the estate. They built the first spirits factory in Croatia in Zelendvor, developed animal husbandry (sheep and horses), vineyards and orchards and created a hunting ground (breeding pheasants, rabbits and deer with an average catch of 1,100 wildlife). All that indicates the significance of economic activities of estates that weren't primarily country houses, but were the centre of production and drivers of economic development. That is expected ►

Photo: Kristina Martinec

Northern front, entrance to the castle

of them now too but in a different way when we consider their reconstruction and revitalisation.

In addition to the castle in Opeka, the estate consisted of a park that not one other castle had, not just in Croatian Zagorje but in all of northern Croatia. Opeka is interesting and valuable for its abundant exotic plant species brought in from Europe, America and Asia. Marko Bombelles is most deserving for the landscaping and romantic design of the park as a dendrological-botanical collection. He brought back trees and bushes from his many travels and transformed the garden around the castle into an arboretum. Shaping the park as it is today began in the 19th century. On the cadastral map of 1860 it spread over eight hectares and later this grew and changed several times (1884, 1902 and 1910), and currently 52 hectares are considered protected park-forest.

The park emerged during the period of Romanticism when many romantic parks emerged throughout the Austrian Monarchy and Europe as well as Zagreb. In 1830 Zagreb saw many private parks being built such as the diocesan Ribnjak Park with its Bidermayer features. Late 1830 and in early 1840 the Maksimir Park in Zagreb was built thanks to Bishop Haulik who brought in the best experts from Austria who had just completed the landscaping of the emperor's Laxenburg park south of Vienna. In this atmosphere Opeka began to landscape its park with landscaped vistas and panoramas but

Photo: Mladen Obad Šćitaroci

Draskovic family coat of arms on the northern front at the entrance to the castle

gradually with the introduction of exotic trees and bushes with numerous examples of the most varied dendrological shapes, variety and cultivation which were in the spirit of most of the parks that emerged in Europe at the time.

Due to its exceptional artistic, dendrological, scientific, educational, cultural-historical and other values in 1947 the park was classified as protected heritage park architecture. Protection exists formally even today nevertheless it is abandoned and uncared for and exposed to decay. However, there are still several trees that have maintained their imposing shapes, size and beauty and inspire admiration by visitors. The last systematic inspection of plant species in the park was conducted about fifty years ago. According to the list put together in 1963 the park consisted of 14,016 examples of trees and bushes with 182 various species, many of them bred dendrological varieties and cultivated and so we can speak of eight hundred species, shape, variety and cultivations.

The Opeka arboretum is divided into two sections of the estate: the lowlands, park landscaping and the hills with forest vegetation. There are three forest communities: the hilly terrain covered with sessile oak and ordinary hornbeam and sessile oak and sweet chestnut while the lowlands are covered with red oak and swamp plants. These phytocenological surroundings offer a huge opportunity to monitor and research natural ecological relations and adapting anthropogenic impacts.

Idea to revitalise the castle

The castle, surrounded by its park and forest has been a ruin for several decades. It dates back to the 17th century and its reconstruction continued throughout the 18th and 19th centuries and the first half of the 20th century.

The castle was most probably built in 1674 by Nikola Keglevic as a building with three wings in the shape of the letter U. The basic structure of the building of that time has been preserved. Major construction works were conducted in the second half of the 18th century and the first half of the 19th century when Opeka was owned by Count Draskovic. New arches were built onto the old building and overhangings on the eastern façade and the southern wing of the castle was built.

Major construction was conducted in the second half of the 19th and early 20th centuries when the estate was owned by the Bombelles. The castle was reconstructed and transformed in the spirit of historicism – the small wing was adapted at the

northwest end of the castle, verandas were added and the tower on the main south-east façade the open arcaded hallways were bricked in in the interior of the castle and Roman stone remnants found in the area surrounding the estate were constructed into the gateway. The castle then consisted of around 3,900 square metres.

Despite occasional minor (emergency) construction works to the castle since 1993, to date the castle has been forgotten and abandoned and left to its own fate and the few visitors or individuals who have been constantly warning of the inappropriate relationship by the state toward its cultural heritage which it has officially listed as protected. The castle cannot be salvaged by merely repairing part of the roof and spouting or fortifying its decayed walls or clearing construction rubble which has been the case over the past few decades. In 2011 conservatory-restoration research was conducted to the facades and interior. Then the castle was illustrated with photographs and plans were drawn up of the existing state and a recommendation was made regarding conservatory reconstruction with plans of the possible conversion of the castle's use.

We advocate for that idea and we hope that the project will continue.

The castle's revitalisation and the castle's arboretum in Opeka cannot be achieved without a complete planned project which will incorporate the castle, its park and other buildings that form the estate; without a permanent solution to property-legal relations; without planned physical planning of the surrounding region; without realistic economic sustainability, development of the local community (town, municipality, county); without a physical, economic and tourism vision; without roads and networking as a possible social infrastructure of regional and national significance. Unfortunately, these methods, which have been implemented by many European countries and have achieved great results, simply have not been recognised in Croatia.

Until we move away from partial "emergency" measures and take a systematic approach to revitalise the castle with the vital assessment of a clear concept there will not be an opportunity to revitalise castles in Croatia and as such the Opeka castle and arboretum and that in turn means that there will not be

any opportunity for any serious financial assistance that is expected to come from European funds.

There are many castles in Croatia. Most of them are waiting for a new life and new opportunities. Very few of them have the opportunities that Opeka can offer – primarily due to its arboretum, the size of its castle and park, its favourable locality, the closeness of other castles, good transport connections, possibility for inter-regional connections – cross border cooperation (Croatia, Slovenia, Hungary) and others. The successful revitalisation of Opeka cannot be resolved with means available to the local community (municipality and county) but an ambitious vision at the state level, by inspecting the advantages of inter-regional cooperation, starting from the principle of sustainable development and including Opeka into the social, scientific, educational and tourism infrastructure of northwest Croatia. Our SOS call is for a systematic approach to revive our castles and arboretum and an all-encompassing revitalisation of the construction-landscape integrity of Opeka and cultural surroundings of the Vinica area. ☺

MEĐUNARODNI SAJAM TURIZMA PLACE2GO

13. - 15.3.2015.

BOČARSKI DOM - Zagreb - HRVATSKA

ULAZ - BESPLATAN

www.place2go.hr

- **Gastro Street** - prezentacija svjetskih kuhinja
- **Place2go Market** - prodaja egzotičnih i autohtonih proizvoda
- **Promocije i prezentacije** svjetskih destinacija
- **Predavanja** poznatih svjetskih putnika

generalni sponzor

WIDEN YOUR WORLD

pokrovitelji sajma

Broj 52 • godina IX • ožujak/travanj 2015.

CIJENA 12 kn

Zagreb moj grad

ISSN 1846-4378

00315

9 771846 437008

Sretan Uskrs!

Pozitivno doba

Kad me, kao danas ujutro, probude tople zrake sunca i veseli pjev ptičica, osjećam neodoljivu želju da s vama podijelim ushit koji me preplavi s dolaskom proljeća. Čini se da nas očekuje neko novo, lijepo i pozitivno doba - u svakom smislu.

Zagreb nas zove u svoje parkove, trgove i na ulice u kojima se harmonično isprepliću zvukovi grada i prirode. I mi vas tekstovima u ovom broju pozivamo da upoznate mnoge vrijednosti koje nas svakodnevno oplemenjuju, iako ih često nismo niti svjesni. Predstavljamo glavni zagrebački Trg bana Jelačića, povijesnu pozornicu života Zagrepčana. Šećući gradom, a i trgov, podignite pogled na vrijednu arhitektonsku baštinu. Jedan od najznačajnijih arhitekata bio je i Herman Bollé. Izložbu o njegovim djelima možete pogledati u Muzeju za umjetnost i obrt, koji je upravo napunio 135 godina postojanja.

Iako vas i u ovom broju časopisa vodimo i u druge dijelove Hrvatske i svijeta (Maroko), uvjerit ćete se da nam bogatstvo kulturnih događanja koja najavljujemo daju osjećaj da živimo u centru svijeta.

Sljedeći broj izlazi u svibnju 2015.

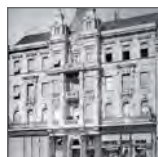
Vaša

Bibra

Sadržaj

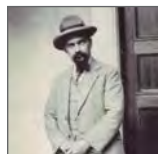

- 6** Povijest grada:
**Glavni trg grada Zagreba -
pozornica povijesnih događanja**

- 10** Felbingerova i Hatzova kuća

- 14** Kuća Popović u očekivanju
cjelovite obnove

- 19** Luksuzna kuća Roberta Kolmara

- 24** Kavane na sajtozima
izgubljene baštine

- 30** Ivan Meštrović: Zagreb
- umjetnički dom velikog Dalmatinca

- 38** 135 godina
Muzeja za umjetnost i obrt

- 44** Neorenesansna kuća Hermana Bolléa

- 58** Kultura: Kolekcija Davora Vugrinca:
Vrhunska djela hrvatske moderne

- 68** Intervju: Heather McCrimmon,
predsjednica Međunarodnog kluba žena

- 62** Dvorci, kurije i njihovi vlasnici:
Dvorac Opeka

- 84** Reportaža: Šarenilo i mirisi Maroka:
Marakeš i Essaouira

PRETPLATITE SE na

Zagreb
moj grad

Želite li se pretplatiti na časopis *Zagreb moj grad*?

Pretplata iznosi **75 kuna**.

Novi pretplatnici dobivaju jedan časopis iz 2014. na poklon.

Iznos možete uplatiti uplatnicom za slanje novca
na adresu **Bibra izdavaštvo**, Tomislavov trg 21, 10000 Zagreb
ili

na žiroračun: HR5124000081110046478.

Molimo da nam svakako pošaljete i svoju adresu na mail
bibra.izdavastvo@zg.t-com.hr ili fax **01/4880 555**.

Časopis *Zagreb moj grad* dobio je 2011. godine preporuku
Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta i Gradskog ureda za
kulturu, obrazovanje i sport da se koristi kao dopunska literatura
u nastavi hrvatskoga jezika i književnosti, povijesti, likovne
kulture, glazbene umjetnosti i drugih oblika nastave, kao što
su projektna nastava ili interdisciplinarni oblici rada u školama.
Časopis se preporučuje i školskim knjižnicama.